

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ
ΜΕ ΑΙΤΙΑ

Περιπλανιόμαστε με τον Φράνζεν σε άγνωστα κομμάτια της Αμερικής

ΤΟΥ ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Μεγάλωσα σε μια θρησκευόμενη οικογένεια. Ελαφρώς θρησκευόμενη, για την ακρίβεια. Γεγονός είναι ότι, όντας μειράκιο, ακολουθούσα τη γιαγιά μου στην κυριακάτικη λειτουργία ώσπου με έπεισε να ντυθώ ένα μαύρο ράσο και να εμφανιστώ σαν παπαδάκι κρατώντας με σέβας ένα εξαπτέρυγο. Θα ήμουν έντεκα-δώδεκα χρόνων τότε, ίσως μικρότερος. Βάδιζα με υπερηφάνεια ανάμεσα στα κλίτη της Παναγίας των Σταυροφόρων (εκκλησία της ενορίας μας) κάτω από τις επιδοκίμαστικές ματιές της γιαγιάς μου – κι ενίοτε της μάνας μου. Το κύρος και το γόπτρο αυτών των εμφανίσεων δεν κράτησαν πολύ, αφού η πλήξη που βασιλεύει στο κατηχητικό και μια έφεση στην ανεξάρτητη σκέψη γρήγορα λειτούργησαν διαβρωτικά και με απομάκρυναν από τα θρησκευτικά μου καθήκοντα. Η ανάγνωση αργότερα του Ερνέστο Ρενάν δεν βοήθησε.

Διαβάζοντας σήμερα το ογκολιθικό μυθιστόρημα του Τζόνθαν Φράνζεν στην εξαιρετική μετάφραση του Γιώργου Ίκαρου Μπαμπασάκη, αναρωτιέμαι εκ των υστέρων πώς είναι να μεγαλώνει κάποιος σε μια οικογένεια όπου ο πατέρας είναι ιερέας. Τότε, στην παπαδοπαιδική περίοδο της ζωής μου δεν με είχε απασχολήσει ένα τέτοιο ερώτημα, καθώς οι κληρικοί που γνώριζα ήταν τρόπον τινά άφυλοι και δεν είχα συμμαθητή από οικογένεια ιερέα. Όμως ο Φράνζεν μια τέτοια οικογένεια ακριβώς περιγράφει στο 700 σελίδων πόνημά του. Ο πατέρας είναι δευτεροκλασάτος εφημέριος σε μια εκκλησία αγνώστου – ή επινομένου – δόγματος. Οι Ηνωμένες Πολιτείες βρίθουν έτσι κι αλλιώς από ένα σωρό αιρεσιάρχικές δοξασίες δίνοντας δουλειά σε μια ευρεία γκάμα ανθρώπων που πιστεύουν ότι έχουν την κλίση να υπηρετήσουν το Ανώτατο Όν στις διάφορες εκφάνσεις του.

Βέβαια, το οικοδόμημα του Φράνζεν (που αν είχε γεννηθεί στην Ελλάδα θα ανήκε στην περίφημη συγγραφική γενιά του '80) έχει θεμέλια που φτάνουν βαθιά στην αμερικανική κοινωνία και στις ιστορικές στιγμές της – κι ας έχει βάση την δεκαετία του '70. Αυτό που διαφοροποιεί την περίη ο λόγος οικογένεια (πατέρας εφημέριος, μάνα ημίτρελη, τέσσερα παιδιά σαν τις τέσσερις φιγούρες της τράπουλας) από κάθε άλλη οικογένεια των μεσοδυτικών πολιτειών είναι η στάση της απέναντι στο καλό. Σε κάθε οριακή στιγμή κάθε μέλος αυτής της οικογένειας βρίσκεται αντιμέτωπο με ένα ηθικό δίλημμα που είναι σαφώς απότοκο της γειννίας με την έξωθεν καλή μαρτυρία του Κυρίου (και πώς αλλιώς, η οικογένεια μένει μέσα στο ίδιο το πρεσβυτέριο – μια διευκόλυνση εκ μέρους της ενορίας).

Είναι ένα μυθιστόρημα που δύσκολα αφήνει από τα χέρια – ίσα ίσα βοηθάει την γύμναση των μυών με το βάρος του. Περιπλανιόμαστε μαζί του όχι μόνο σε άγνωστα κομμάτια της Αμερικής (οι σκηνές στον καταυλισμό των

Τζόνθαν Φράνζεν
«Σταυροδρόμια»
εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Ναβάχο – κάτι που κανένα ταξιδιωτικό γραφείο δεν συμπεριλαμβάνει στο πρόγραμμά του – είναι κάτι που κάνει το βιβλίο ξεχωριστό και την ίδια στιγμή ανεπανάληπτο), αλλά και στα βάθη των σκέψεων και της ψυχής των ηρώων του. Κι ενώ όλοι τυραννιούνται από την πάλη τους ανάμεσα στο φως και το σκοτάδι, τα ναρκωτικά και την απεξάρτηση, την ενσυναίσθηση και την αποξένωση, την έλξη της εξουσίας και την τιθάσευση του εγωκεντρισμού, αυτό που κάνει να νικήσουν τα τύμπανα του πολέμου δεν είναι παρά η ακατανίκητη επέλαση της σάρκας. Της σάρκας από το πλευρό του Αδάμ.